

FYLKESMANNEN I FINNMARK
Miljøvern avdelingen

FINNMÁRKKU FYLKKAMÁNNI
Birastgáhttenossodat

Norges vassdrags- og energidirektorat, Konsesjonsavdelingen

Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Deres ref
NVE 200900690-5 ki/dkj

Deres dato
07.04.2011

Vår ref
Sak 2011/1512
Ark 563

Vår dato
16.06.2011

Saksbehandler/direkte telefon: Jostein Fløgstad – 78 95 03 66

Uttalelse til søknad om bygging av Sivertelva kraftverk i Alta kommune, Blåfall AS

Viser til høring av søknad fra NVE, datert 7. april 2011 og til søknad fra Blåfall AS, datert 10. september 2010.

Fylkesmannens uttalelse:

Fylkesmannen vil ikke fraråde at det gis konsesjon til bygging av Sivertelva kraftverk i Alta kommune. Ut over de synlige inngrepene tiltaket vil medføre, samt tap av uberørt natur (INON), anser vi at tiltaket vil ha små negative konsekvenser for naturmiljøet. Vi forutsetter at en evt. konsesjon blir gitt med standard naturfaglige vilkår, med mulighet for å pålegge undersøkelser og bygging av terskler og lignende. Vi ber NVE vurdere om damhøyden kan reduseres for å minske de landskapsmessige effektene av tiltaket. Vi ber NVE fastsette vannføring etter erfaring med tilsvarende saker.

Saken gjelder:

Blåfall AS søker om tillatelse til å utnytte vannfallet i Sivertelva i Alta kommune i Finnmark til kraftproduksjon. Det søkes om tillatelse til å bygge Sivertelva kraftstasjon, overføre vatn fra sidebekken fra Ruollagobejávri til Sivertelva, samt bygging og drift av Sivertelva kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer.

Beskrivelse av tiltaket

Sivertelva kraftverk er planlagt i Alta kommune i Vest-Finnmark. Installert effekt er 3,36 MW og kraftverket vil produsere 7,9 GWh i et normalår. Hovedinntaket etableres på kote 360 i Sivertelva og kraftstasjonen er planlagt på nordsiden av Sivertelva på ca kote 50. Dette gir en brutto fallhøyde på 310 m. I tillegg til naturlig tilsig til hovedinntaket overføres vann fra et bekkeinntak i sidebekken fra Ruollagobejávri.

Inntaket skal etableres som en smal buedam i en trang kløft. Dammen vil ha en totalhøyde på inntil 18 m. Inntaket skal ikke ha reguleringsmagasin, og neddemt areal blir ca 3 daa.

Rørgaten (2040 m) blir nedgravd i hele strekningen bortsett fra ved kryssing av Sivertelva på ca kote 130, hvor røret blir liggende på pilarer i dagen. Det bygges permanent vei inn til kraftstasjonen. Vann fra sidebekken blir overført til hovedinntaket med et nedgravd rør på ca 350 m.

Det blir en midlertidig anleggsvei fra kraftstasjonen og opp til hovedinntaket. Etter utbyggingen omgjøres denne veien til en bred sti hvor det er mulig å kjøre terrengkjøretøy med tanke på inspisering og vedlikehold av inntaket. Denne veien/stien blir om lag 2,1 km lang.

Det går en 22 kV luftlinje langs E6 som Mattisfoss kraftverk er tilknyttet. Sivertelva kraftverk er tenkt tilknyttet samme luftlinje. Fra kraftstasjonen og fram til nettselskapets luftlinje overføres produksjonen via nedgravd kabel.

Behovet for deponering av masser blir minimalt på grunn av at masser fra rørgrøften blir brukt i selve rørtraseen ved at traseen heves noe i lavbrekk.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Vassdraget med sitt utløp til Kåfjordbotn som er lokalisert sydvest i Alta kommune, i Finnmark fylke. Feltet er uregulert i dag, uten vannforsyningsanlegg eller overføringer inn eller ut av feltet. Helt øverst i nedbørsfeltet er noen små navnløse vann (på kart M711), men bortsett fra dette er det lite vann eller sjøer i nedbørsfeltet. Fra det planlagte inntaket på kote 360 er fallet i elva relativt bratt ned til ca. kote 80, og renner i noe slakere terreng det siste stykket ned til fjorden. Elva har et ca. 4 m høyt fritt fall ved ca. kote 300. De skogkledde områdene er i mellomboreal (barskog) og nordboreal sone (fjellbjørkeskogen). Det høyest liggende området av inngrepet ligger i lavalpin sone. Klimaet i området har en svak oseanisk påvirkning.

E6 krysser Kåfjordbotn i nord og fra E6 går det vei langs Kåfjordbotn helt inn til Botnelva. Rundt Kåfjordbotn er det flere sommerboliger og en samisk sommerboplass. Like i nærheten av det omsøkte tiltaket ligger Mattisfoss kraftverk. I tillegg er det i nærheten også i 2010 gitt konsesjon til bygging av Møllelva kraftverk. Videre er det søkt om konsesjon for bygging av kraftverk i Storelva. Fylkesmannen har gått i mot bygging av Storelva kraftverk.

En 22 kV høyspentlinje følger E6 og Mattisfoss er tilknyttet denne luftlinjen.

Virksomheter og konsekvenser på natur og miljø ved en utbygging

Hydrologi

Det planlegges en minstevannføring i sidebekken på 12 l/s hele året, og i Sivertelva nedenfor inntaket planlegges det en minstevannføring på 22 l/s om vinteren og 25 l/s om sommeren. Årlig middel restvannføring er estimert til 36,4 % av dagens vannføring.

Landskap og INON

Tiltaket vil medføre en reduksjon av villmarkspregede naturområder (> 5 km fra inngrep) med 14,9 km². Tapet vil medføre 0,7 % reduksjon av villmarkspregede arealer i Alta kommunen.

Bassenget ved inntaket vil sammen med endringer i vannføringen i elvestrengen og sidebekken utgjøre endringer i landskapet. En inntaksdam på 18 m vil være et betydelig inngrep og forstyrrende element i landskapet. Elvestrengen er et viktig landskapselement gjennom dalen/kløfta. En reduksjon i vannføringen vil medføre landskapsmessige endringer, og viktige landskapselement i dalen/ kløfta vil bli redusert/ forsvinne.

Geologi

Berggrunnen i området er i hovedsak skifer og sandstein. Sandstein er relativ hard, og gir lite næringsrikt jordsmonn. Skifer er lettere eroderbar og gir bedre vekstbetingelser.

Vegetasjonen langs bekken bærer preg et skiftende jordsmonn, men er dominert av relativt fattig bærlyngskog. Den sørøstvendte lia har store partier med ur og stein. De faglige verdiene og eventuelle verneverdige geologiske forekomster er ikke kartlagt.

Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper

Området har ikke spesielt viktige naturtyper eller sjeldne arter. Det er stedvis rik bjørkeskog langs bekken, men av begrenset utstrekning. Områdene langs bekken domineres av bærlyngskog og mye stein og ur. Sivertelva har et ca. 4 m høyt fall ca. 300 moh., med en fossesprutsone mot en nordvendt bergvegg. Prøver av moser og karplanter avdekket vanlig utbredte arter. Fossen og fossesprutsone vurderes derfor å ha liten verdi for biologisk mangfold. Den øvrige delen av influensområdet er også vurdert å ha liten verdi. Redusert vannføring i elva er vurdert å få liten negativ konsekvens for den fuktighetskrevenende vegetasjonen langs elva. Vannføringsendringene vil i første rekke påvirke mosefloraen ved fossen på ca. 300 moh.

Fisk og ferskvannsfauna

Det er ikke foretatt el-fiske i elva som en del av den miljøfaglige utredningen. Fordi den berørte delen av elva mangler større kulper som kan fungere som helårs leveområde for voksen fisk, er bestanden av brunørret vurdert som liten, eller ikke til stede. Fordi elva er relativt grunn, er uten større kulper, og vandring opp til vann ikke er mulig, er gyteoppgang av laks og sjørøye lite sannsynlig. Det at elva renner ut like ved Botnelva, som synes langt mer attraktiv for anadrom fisk, gjør også at elvas betydning for sjørørretbestanden i fjorden vurderes som middels til liten.

Det er i hovedsak elvestrekningen nedstrøms kraftverket som vurderes å ha verdi for fisk. Dette partiet vil normalt ikke berøres i driftfasen. Det planlegges å bygge enkelte kunstige kulper i dette partiet av elva for å avbøte skadelige effekter av et evt. utfall av kraftstasjonen.

Fauna

Av dyreliv har vanlige arter som elg, lirype og fjellrype, hare og rev tilhold i dalen. I nedre del av dalen finnes trolig også orrfugl. Gaupe og jerv er vanlig. Det er ikke kjente rovfuglreir i nærområdet til Sivertelva, men det kan ikke utelukkes at det finnes.

I anleggsperioden vil det bli en del forstyrrelse for dyrelivet i området fra menneskelig aktivitet, anleggsmaskiner, sprengning og annen byggeaktivitet. Ulempene ved dette vil være midlertidig, og avtar raskt etter at anleggsperioden er over. Inngrepene som følge av nedbygging og omdisponering av arealer vurderes å ha liten negativ påvirkning. Det påvirkete området på land er vurdert å ha liten verdi for biologisk mangfold, og konsekvensen blir derfor ubetydelig/liten negativ.

Marine ressurser og verdier

Eventuelle konsekvenser for marine ressurser og verdier er ikke belyst i søknaden. Etter Fylkesmannens vurdering vil tiltaket ikke medføre negative konsekvenser for temaet.

Forurensning

Fylkesmannen kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Regjeringens politikk, naturmangfoldloven, vannforskriften, INON og fornybar energi

Regjeringens politikk finner vi både i Soria Moria erklæringen og i Stortingsmelding nr. 26 "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand" (2006-2007). Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig

myndighet som berører natur, jf. naturmangfoldloven § 7. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Manglende vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser er å anse som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven "forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

I dag er de fleste vannforekomster urørt og kan klassifiseres til å ha god eller meget god økologisk tilstand. Bygging av vannkraftanlegg med magasinreguleringer og/eller endring av vannføring vil medføre at miljøtilstanden i vassdraget blir redusert. Ved nye inngrep er hovedkravene i vannforskriftens § 12 at man beholder minimum god økologisk tilstand, selv om miljømålene i §§ 4-6 ikke nås. Dvs. at man må vurdere hvorvidt man oppfyller vannforskriftens krav ved gjennomføring av nye inngrep i vassdrag.

Målet om å bevare inngrepsfri natur (INON) er uttrykt i flere stortingsmeldinger de senere årene. Blant annet i St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". I Prp. 1 S (2010-2011) Miljøverndepartementet går det klart fram at inngrepsfrie naturområder som er igjen, skal tas vare på.

Fornybar energi er en viktig del av Norges miljø- og klimapolitikk, og i den politiske plattformen for flertallsregjeringen, 2009 – 2013 (Soria Moria 2) varslet regjeringen at de vil øke den fornybare energiproduksjonen betydelig, og fortsette å styrke satsingen på fornybar energi og legge fram en opptrappingsplan for dette.

I den enkelte sak må det derfor foretas en avveining mellom energipolitiske hensyn og miljøvern hensyn.

Fylkesmannens vurdering

En vassdragsutbygging vil i de aller fleste tilfeller medføre tap av inngrepsfri natur og forskyve grensen for villmarkspregede naturområder (> 5 km fra inngrep). Hvor stort tap av villmarkspregede naturområder som er akseptabelt er vanskelig å fastsette, og må vurderes i den enkelte sak. Tap av 14,9 km² villmarkspreget natur er et betydelig tap, selv om arealet prosentvis utgjør lite av totalt areal inngrepsfri natur i Alta kommune og Finnmark Fylke. Tiltaket må også sees i sammenheng med eksisterende inngrep i området. Området har allerede flere inngrep i form av vassdragsutbygging og veier, og taket for hvor stort tap av villmarkspreget natur som er akseptabelt begynner etter Fylkesmannens vurdering å nærme seg i dette området. Tiltakets plassering medfører at tapet av villmarkspreget natur vil skje i utkanten av INON-området, og Fylkesmannen mener at dette tiltaket kan aksepteres.

Fylkesmannen anser en dam med en høyde på 18 meter som uforholdsmessig høy, og vil kunne være et svært skjemmende element i landskapet. Vi stiller spørsmål ved om en slik høyde virkelig er nødvendig. Inntakets skjermede plassering i en trang bekkekløft vil nok ta bort noe av dem skjemmende effekten. Vi mener likevel at den synlige effekten av tiltaket vil virke mye mindre skjemmende dersom damhøyden reduseres, og ber om at høyden reduseres så mye som praktisk mulig.

Fylkesmannen er positiv til at søker ønsker å bygge terskler som et avbøtende tiltak. Vi mener imidlertid at det må gjennomføres en ferskvannsbiologisk undersøkelse for å avdekke hvor stort behovet er, og hvor eventuelle terskler bør plasseres for å gi best mulig effekt. Vilårene i en konsesjon bør derfor gi Fylkesmannen mulighet til å pålegge undersøkelser, og evt. gi pålegg om bygging av terskler.

Ut over de synlige inngrepene tiltaket vil medføre, samt tap av uberørt natur (INON), anser vi at tiltaket isolert sett vil ha små negative konsekvenser for naturmiljøet.

På bakgrunn av dette vil Fylkesmannen ikke frarå at det gis konsesjon. Vi forutsetter at en evt. konsesjon blir gitt med standard naturfaglige vilkår, jf. presiseringer ovenfor. Vi ber NVE vurdere om damhøyden kan reduseres for å minske de landskapsmessige effektene. Vi er usikre på hvilken størrelse det bør være på vannføringen til ulike tider av året, men ber NVE fastsette vannføring etter erfaring med tilsvarende saker.

Med hilsen

Stig Moen
seksjonsleder

Jostein Fløgstad
overingeniør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og derfor uten underskrift.

Kopi til:

Blåfall AS

Direktoratet for naturforvaltning

Lysaker Torg 8, Postboks 61

Postboks 5672 Sluppen

1324

7485

LYSAKER

Trondheim